

1Akkor mondta el Isten mindezeket az igéket:

2Én, az ÚR vagyok a te Istened, aki kihoztalak téged Egyiptom földjéről, a szolgaság házából. 3Ne legyen más istened rajtam kívül! 4Ne csinálj magadnak semmiféle bálványszobrot azoknak a képmására, amik fenn az égben, lenn a földön vagy a föld alatt a vízben vannak. 5Ne imádd és ne tiszteld azokat, mert én, az ÚR, a te Istened, féltőn szerető Isten vagyok! Megbüntetem az atyák bűnéért a fiakat is három, sőt négy nemzedéken át, ha gyűlölnék engem. 6De irgalmasan bánok ezer nemzedéken át azokkal, akik szeretnek engem és megtartják parancsolataimat.

7Ne mondd ki hiába Istenednek, az ÚRnak a nevét, mert nem hagyja az ÚR büntetés nélkül azt, aki hiába mondja ki a nevét!

8Emlékezz meg a nyugalom napjáról, és szenteld meg azt! 9Hat napon át dolgozz, és végezd mindenféle munkádat! 10De a hetedik nap a te Istenednek, az ÚRnak nyugalomnapja. Semmiféle munkát ne végezz azon se te, se fiad, se leányod, se szolgád, se szolgálóleányod, se állatod, se a kapuidon belül tartózkodó jövevény. 11Mert hat nap alatt alkotta meg az ÚR az eget, a földet, a tengert és mindent, ami azokban van, a hetedik napon pedig megpihent. Azért megáldotta az ÚR a nyugalom napját, és megszentelte azt.

12Tiszteld apádat és anyádat, hogy hosszú ideig élhess azon a földön, amelyet Istened, az ÚR ad neked!

13Ne ölj!

14Ne paráználkodj!

15Ne lopj!

16Ne tanúskodj hamisan felebarátod ellen!

17Ne kívánd felebarátod házát! Ne kívánd felebarátod feleségét, se szolgáját, se szolgálóleányát, se ökrét, se szamarát és semmit, ami a felebarátodé!

Kedves Testvéreim!

Aki az alapigét hallva, esetleg már otthon elolvassa most arra számít, hogy végigvesszük a tízparancsolat egyes rendelkezéseit, az most csalódnai fog. Nem tesszük ezt, hiszen ahhoz, hogy ne csupán a felszínt kapargassuk egy 10 alkalmas igehirdetés sorozat is kevés lenne. Ha valakit részletesebben is érdekelnek a parancsolatok szeretettel ajánlom Jézus hegyi beszédét Máté evangéliumából, Luther Kis és Nagy Kátéjának magyarázatát valamint az Énekeskönyv hátsó részében található gyónási felkészítőt, ahol minden parancsolathoz egy-egy jól megfogalmazott imádság tartozik.

Ma inkább általánosságban nézzük meg, hogy mik is ezek a parancsolatok, miért fontosak, hol van a helyük a keresztyén ember életében.

Mai alapigénk így kezdődött: *1Akkor mondta el Isten mindezeket az igéket: Mikor?*

Egy Mezopotámiából származó állattenyésztő család egyik gyermekét, Ábrámot megszólította Isten és azt mondta neki: nagy néppé teszek és megáldalak... Később Ábrahám családja valóban egyre nagyobb és nagyobb lesz. Mikor József révén Egyiptomba kerülnek, már 12 családról beszélhetünk. De még mindig egy állattenyésztő, pásztorcsalád ez, a nomád életmód törvényeivel. Egyiptomba érve és letelepedve azonban már nyilván alkalmazkodniuk kell az egyiptomi törvényekhez, a társadalmi együttélés szabályaihoz. Amikor Mózes kivezeti őket a fáraó országából, akkor számszerűen már elég sokan vannak Ábrahám leszármazottai, de a több tízezres tömeg nem a saját törvényei szerint él, még nem alkotnak társadalmat. A Sínai-hegyhez érve már nyilvánvalóvá válik függetlenedési szándékuk, de ahhoz, hogy népként éljenek egy alaptörvényre van szükség. A napokban elég sokat lehet hallani, olvasni a katalán nép függetlenedési törekvéseiről. De rajtuk kívül is számos népcsoport autonómiájának lehetősége merül fel Európában és a világon. Mert ma is vannak népcsoportok, amelyek egy másik állam területén élnek, elfogadva annak törvényeit, amikor függetlenné válnak akkor viszont vagy meg kell fogalmazni az alkotmányukat.

A zsidó népnek azonban nem alkotmánya lett, mivel nem úgy alkották, hanem úgy kapták az alaptörvényt, miután kinyilvánították azt, hogy minden emberi hatalomtól függetlenül, ugyanakkor az Isten kormányzása alatt szeretnének élni.

Nagyon fontos, amikor a tízparancsolatot vizsgáljuk, hogy lássuk, ez egy olyan törvénygyűjtemény amelyet megelőzött a zsidó nép nyilatkozata arról, hogy ők elfogadják Isten fennhatóságát az életük felett. Alapigénk előtti fejezetben ezt olvassuk: *Ti láttátok, mit cselekedtem Egyiptommal, hogyan hordoztalak benneteket sasszárnyakon, és hogyan hoztalak ide benneteket.*⁵ *Most azért, ha engedelmesen hallgattok szavamra, és megtartjátok szövetségemet, akkor, bár enyém az egész föld, valamennyi nép közül ti lesztek az én tulajdonom.*⁶ *Papok királysága és szent népem lesztek...*⁸ *Az egész nép egy akarattal felelte: Megtesszük mindazt, amit az ÚR mondott.*

És itt jön az akkor... *1Akkor mondta el Isten mindezeket az igéket.*

A tízparancsolat tehát a zsidó nép alaptörvénye. Egy olyan törvénygyűjtemény, amely az ő Istenhez tartozásukat fejezi ki elsősorban, ugyanakkor nagyon alapvető, minimális elvárásokat is megfogalmaz azzal kapcsolatban, hogy a nép valóban nép lehessen – magyarul a társadalmi együttélés néhány fontos alaptételét szabályozza.

A 10 parancsolat egy nagyon szűk, rövid, tömör összefoglalás arról, hogy Isten mit követel meg mindazért, hogy az ő uralma, az általa nyújtott biztonság, boldogság, nyugodt élet megvalósuljon. Persze mindez kiegészül még néhány rendelkezéssel, így összességében a zsidó nép törvénykönyve 613 rendelkezésből áll, de hogy lássuk, hogy ez mit jelent. Ma Magyarországon több mint 25000 kormányzati, és több mint 150ezer önkormányzati szintű rendelet van. Ha az alkotmányt nézzük, akkor a tízhez képest nálunk az alaptörvény 54 cikkeből áll, és ezeknek mind vannak alpontjai is, ugyanakkor nem fed le sok olyan kérdést, amely pedig szükséges a társadalmi együttéléshez.

Az Isten által megfogalmazott alaptörvény, ha belegondolunk, akkor nagyon egyszerű és ésszerű szabályokból áll. Két nagy csoport van: az első három parancsolat az Istennel való kapcsolatot szabályozza, a másik hét pedig az emberi együttélés alapszabályait.

Ha ma nem is megyünk bele a részletekbe, azért azt gondolom mindenki észrevette már a tízparancsolattal kapcsolatban, hogy elég sok benne a NE! felszólítás. Ne tedd ezt, ne tedd azt. A tízből valójában 8 tiltó rendelkezés. Az Isten ennyire szigorú lenne? Azért ha végigolvassuk hazánk alaptörvényét, akkor nem találkozunk benne ennyi tiltással, sőt inkább a pozitív megfogalmazások vannak többségben.

Manapság iskolákban és a családokban is az ún. poroszos nevelést felváltja egyfajta pozitív megengedő nevelési forma. Ezzel kapcsolatban úgy érzem, sokszor átesünk a ló túlsó oldalára. Vannak például olyan nevelési elvek, mely szerint a gyerekeknek nem szabad azt mondani, hogy: ne. Azt hiszem érdemes ezzel kapcsolatban idézni Vekerdy Tamás véleményét: „Először is: meggyőződésem, hogy nincs nevelés, csak hiteles együttélés a gyerekekkel, és ebben az az egyik alapkérdés, hogy jó kapcsolatban van-e az anya, a szülő a gyerekével, kialakult-e a gyermekben az érzelmi biztonság már magzati korától kezdve. Ez pedig azon múlik, hogy a szülő elfogadta-e a gyereket olyannak, amilyen, vagy van egy elképzelése arról, hogy milyennek kellene lennie, és olyanná szeretné alakítani. Ha nem fogadta el, az feltétlenül rossz kapcsolathoz vezet. Az is fontos, hogy tényleg csak kevés szabályt állítsunk fel, mert ha állandóan van valami, amit nem szabad, akkor nem fog működni a dolog.”

A pszichológus ugyan nem a tízparancsolatról beszél, de azt hiszem mégis jól elmondja azt, hogy miről is szólnak ezek a tiltások.

Amikor a zsidó népet megszólítja, akkor elmondja, hogy ő mit tett hozzá ehhez a kapcsolathoz. Nem tiltásokkal kezd, hanem először - ahogy azt már idéztem - megkérdezi a népet akarják-e, hogy ő legyen az Istenük. Adoptálja, örökbe fogadja őket, nem akaratauk ellenére, hanem éppen ellenkezőleg. Ezután kapják meg a tízparancsolatot, amely így kezdődik: *Én, az ÚR vagyok a te Istened, aki kihoztalak téged Egyiptom földjéről, a szolgaság házából.* Isten a tízparancsolat adásával nem nevelni szeretne. Nem azzal kezdi, hogy ne tedd ezt, ne tedd azt, hanem azt szeretné – amit a pszichológus is mond -, hogy hiteles legyen a néppel való együttélése. Jó kapcsolatot szeretne kialakítani a néppel, érzelmi biztonságot szeretne kialakítani, ezért ismétli újra és újra, hogy eddig ő tartotta, vezette, oltalmazta a népet, mint édesanya a gyermekét az anyaméhben. Nem azért mert valami olyat tettek, hanem mert szereti őket, és szeretné, ha ez egy kétoldalú szeretetkapcsolat lehetne. És igen, ahogy Vekerdy fogalmaz, ebben a kapcsolatban fontos, hogy kevés szabályt állítsunk fel, mert ha állandóan van valami, amit nem szabad, akkor nem fog működni a dolog – de azért valljuk be ez a 10 szabály nem nevezhető soknak.

Ha belegondolok, hogy naponta hányszor mondom a gyerekeknek azt, hogy „ne csináld”, akkor elenyésző ez a szám, ráadásul, ahogy láttuk egy nép életében ennél sokkal több szabályra van szükség.

Az, hogy még ennek a tíznek a betartási is gondot okoz, azért nem Isten a felelős. Hanem mi. És itt már forduljunk magunk felé, hiszen a tízparancsolat nem csupán a zsidó népnek, hanem nekünk keresztyéneknek is alaptörvényünk kell, kellene, hogy legyen. Jézus nem törölte el, sőt megerősítette a parancsolatok érvényességét, csupán az történt, hogy kiterjesztette minden emberre.

Rád és rám. És milyen jól tette, mert ha figyeltünk, akkor észrevehettük, hogy a tízparancsolat a zsidó nép és Isten köbe vésett, tehát örök szerződése. Arról szól, hogy Isten szereti őket, gyermekévé fogadja, vezeti, megőrzi, megsegíti, mindaddig, amíg ezt a kapcsolatot ők is szeretnék. Tehát a tiltások ellenére nagyon is pozitív üzenetet hordoz. És ez most már nem csupán a zsidóságé, hanem a Jézusban hívő embereké, a miénk is. Isten minket is gyermekeivé fogad, szeret és szeretne vezetni, megőrizni, megsegíteni.

Erre próbálja meg figyelmünket felhívni Jézus akkor is, amikor összefoglalja a parancsolatokat, ahogyan azt az oltár előtti igében hallhattuk: *Egyikük pedig, egy törvénytudó, kísérteti akarta őt, és megkérdezte*

tőle: ³⁶ „Mester, melyik a nagy parancsolat a törvényben?” „Szeresd az Urat, a te Istenedet teljes szívedből, teljes lelkedből és teljes elmédből. ³⁸Ez az első és a nagy parancsolat. ³⁹A második hasonló ehhez: Szeresd felebarátodat, mint magadat. ⁴⁰E két parancsolattól függ az egész törvény és a próféták.”

Az Isten irántunk érzett szeretete éppen Jézus Krisztusban vált teljesen szemmel láthatóvá, hiszen *úgy szerette Isten a világot, hogy egyszülött fiát adta, hogy aki hisz benne el ne vesszen, hanem örök élete legyen.* Az Isten irántunk tanúsított szeretete pedig minket is segít abban, hogy elfogadjuk és viszonzzuk ezt a szeretetet.

Ahogy egy szülő felé is kinyilvánítják a gyerekek a szeretetüket, mert bár vannak tiltások, vannak Ne parancsolatok a családban, de a gyerekek érzik, tudják, hogy apa és anya szeretik őket, és ők is kifejezik a szeretetüket a szülők felé.

Vajon mi ki tudjuk-e fejezni az Isten iránti szeretetünket. Vajon milyen a vele való kapcsolatunk? A tízparancsolat arra figyelmeztet, hogy a másik emberrel való kapcsolatunk már sokat elárul erről. Hiszen a második kőtábla törvényei – az emberi együttélés szabályai – megmutatják azt, ha valami nem stimmel. Vizsgáljuk meg magunkat a tíz ige tükrében rendszeresen, hogy oda tudjunk menni Hozzá, elmondva Istenem bocsáss meg, szeretlek.

De jó lenne, ha meg tudna fordulni az életünkben az, hogy nem a törvényt szeretném betarani, hanem szeretném ha Isten tartana meg, hogy természetes legyen, hogy betartom a törvényt. A héber nyelv megenged egy ilyen olvasatot is a tízparancsolattal kapcsolatban: ha én vagyok az Úr a te Istened, akkor nem lesz más istenek, nem veszed hiába az ő nevét, akkor nem lopsz, csalsz, hazudsz. Jézusban miénk lett az Isten, legyünk minél többet a közelében, hallgassuk őt, amikor csak lehet, kösse le ő a gondolatainkat, legyen ő az Istenünk.